

2010 de Oostzee



In het najaar van 2009 en het voorjaar van 2010 breidden we onze vaar vaardigheden uit. Woensdagen op het Haringvliet met mijn vaste zeilmaatje en de weekenden, en de schoolvakanties met Hanneke. Dat leverde een groot aantal vaaruren op en een groeiend gevoel voor de boot.

Zo maakten we nog een paar rondjes Zeeland en gingen we het Slijkgat uit rond de lichttoren voor Goeree en deden we voor het eerst Scheveningen aan. Heel erg spannend, het oversteken van de Maasmond met zijn grote containerschepen, die altijd veel sneller blijken te varen dan je denkt. Via de marifoon hoorden we meteen al de eerste keer dat een zeiljacht werd gewaarschuwd dat het te dicht bij een vrachtschip dreigde te komen. Wij waren meteen ook gewaarschuwd.

Het plan ontstond om naar Denemarken te gaan. Geen van tweeën waren we ooit noordelijker dan Vlieland geweest en dit was de kans. In het voorjaar hebben we ons georiënteerd, de vaarwijzer voor de Oostzee gekocht, internet afgezocht, kaarten gekocht, de cursus vaarbewijs 2 gedaan, reisgidsen bekeken en gedroomd.

Voor de boot werd een spiboom aangeschaft aan het begin van de zomer een gennaker.

Het voordeel van werken in het onderwijs is dat je zeven weken vakantie hebt en die wilde ik dan ook volledig benutten. Dat betekende dat we gezamenlijk naar het IJsselmeer zouden varen, daar kon ik dan drie weken ronddobberen, deels met mijn mannelijke zeilmaat, deels met mijn vrouwelijke partner. Als dat niet the best of both worlds is weet ik het niet!

Gedrieën vertrokken we begin juli uit Hellevoetsluis om via den Helder het IJsselmeer op te varen. De drie weken daarop verkenden we het IJsselmeer in verschillende bemanningssamenstellingen. Het IJsselmeer was voor mij grotendeels onbekend gebied. Nu snapte ik ook waarom watersporters zo enthousiast zijn over de Friese en Noord Hollandse stadjes. Ik werd verliefd op Hoorn, Medemblik en Hindeloopen, waar we trouwens nog een Japanner tegenkwamen die op wereldreis was met zijn vrouw. Ik was stomverbaasd om een Japanse vlag tegen te komen op het schip voor ons, maar waarschijnlijk nog niet half zo verbaasd als de Japanner die werd aangesproken door twee Nederlandse mannen die hem in vloeiend Japans begroetten. We keken er naar en vonden het jammer dat wij er niets van konden verstaan. We lagen in Muiden, bij de Koninklijke, bijna tegen het Muiderslot aan met uitzicht op de Groene Draeck, keken naar het voetbal in Enkhuizen en zagen Nederland verliezen in Marken. En dat allemaal vanuit je eigen verplaatsbare huis. Voor ons, gewend aan wandel- en fietsvakanties met een kruiptentje en zegge en schrijve een enkel gaspitje een enorme luxe.



Eindelijk was het dan zover. Ik lag nog drie dagen in mijn eentje in Harlingen maar toen konden we echt weg, de eerste lange tocht over zee. We vertrokken 's-morgens keurig op het tij. De wind stond op de kop, dus laverend kwamen we bij Vlieland aan. Volgens de voorspelling zou het tij daar op dat moment gaan meelopen en dat deed het ook. We stuurden naar het oosten en met een halve wind van zo'n 20 knopen voeren we richting Cuxhaven. De wind bleef schuin achter, de maan was helder en precies op het tij liepen we de volgende middag de smalle ingang van de haven binnen. Waar maakte iedereen zich nou zo druk over? De Duitse Bocht was toch helemaal geen probleem? Mooi zeilwater toch? Ja, je was moe en het was een flink eind, maar verder.... Over beginnersgeluk gesproken. Later beseften we pas dat we onder ideale omstandigheden precies de ideale tocht hadden gemaakt.

Op zee deden we allerlei ontdekkingen. In de Jade, het zeegebied tussen de Wadden en de Duitse Bocht liggen heel veel grote schepen voor anker. Er is daar toch al vrij veel scheepvaart richting Hamburg en het duurt een tijdje voordat je door hebt welke schepen varen en welke niet. De truc blijkt uiteindelijk eenvoudig: je moet gewoon kijken of er een boeggolf is. Maar niemand heeft je dat ooit verteld! Zeilen op zee is ook iets wat je moet leren. De lange golven waar je mee te maken krijgt moet je te vriend houden. Doe je dat niet dan haal je de snelheid uit je schip. Dus zorgvuldig op- en afsturen. Het mooie is dat dat na een tijd een heerlijk automatisme wordt, bijna een dans op de golven. Maar tot op heden kost het me iedere keer weer een uurtje om de danspassen opnieuw onder de knie te krijgen.



Het kanaal van Brunsbüttel richting Kiel is een belevenis. Een kleine honderd kilometer lang met een groot aantal bruggen erover die minstens vijfendertig meter boven je uit oversteken. En een stuk of twintig pontjes, allemaal eender, op die ene na bij Rendsburg die onderaan de brug hangt. Het kanaal wordt naar het noordoosten toe steeds groener, de industrie verdwijnt en de rust daalt neer. Jammer dat er niet te zeilen was.

Na twee dagen op het kanaal de sluis door en we zaten op de Oostzee. De eerste indruk was overweldigend, helblauw water en een enorme ruimte na het smalle kanaal. Aan de andere kant van de baai ligt Laboe, onze eerste Baltische haven. Langs het grote monument op de kop van de haven vertrokken we de volgende morgen met een heel zwak windje. Tijd dus om de gennaker eens goed uit te proberen. Dat ging en tijd prima tot de wind ineens opstak. Met veel moeite wisten we hem weer binnen te krijgen. De golfslag werd ook sterker. Hanneke was in de kajuit bezig toen er plotseling een golf van enkele meters hoog over het achterdek spoelde. Tot op dit moment heb ik geen idee waar hij vandaan kwam. De gevolgen voor haar waren dramatisch, ze werd door de kajuit gekatapulteerd. Het deurtje van de achterkajuit versplinterde en ze heeft twee weken met een dik, steeds verkleurend blauw oog gelopen. Twee weken heb ik de verwijtende blikken van voorbijgangers moeten trotseren als we samen over straat liepen. Met veel moeite hebben we de haven van Orth op het eiland Fehmarn bereikt. Het eiland hebben we uitgebreid bekeken, want de eerste twee dagen was de wind te sterk om verder te varen. Maar ook dat hoort er bij.

Van Fehmarn naar Warnemünde, de haven van Rostock. Hier zijn de overblijfselen te zien van de DDR architectuur, maar tegelijkertijd zie je de enorme inspanning eraan af die is geleverd om de stad een moderner uiterlijk te geven. De boulevard is levendig en de oude vuurtoren prijkt er in al zijn glorie. Jammer dat ze nog niet helemaal aan de jachthaven waren toegekomen. Die is nog steeds een beetje shabby.

Langs de kust voeren we verder naar Hiddensee, het eiland bij Rügen. Hiddensee is een langgerekt eiland dat bijna Noord-Zuid ligt. De haven ligt aan de oostkant en de zuidelijke doorgang is erg ondiep. Dat betekent dat je helemaal om de noordpunt heen moet varen om de haven te bereiken. En dat gaat dan ook nog via een ondiepe baai met betonde geulen er in. Maar dan lig je ook mooi. De jachthaven lag helemaal vol toen we er aankwamen. Dus maar aangelegd in de vissershaven. Daar waren geen sanitaire voorzieningen op een zeer smerig openbaar toilet na. Dus zijn we met ons stukje zeep het eiland overgestoken naar zee toe.

Een duik in de golven doet dan wonderen. Hiddensee is een heel bijzonder eiland. Je waant je er terug in de hippie-tijd. Er zijn geen auto's op het eiland en overal kom je bloemenkinderen tegen. Het vreemde is dat dat geen overjarige hippies zijn, maar dat de levensstijl en bijbehorend gedrag ook een nieuwe generatie blijkt aan te spreken. Wel makkelijk je je even rustig in zee wilt wassen. Ben je tenminste van dat stiekeme gedoe met al die verhullende handdoeken verlost. En dan weer terug naar de boot over wegen die bezaaid liggen met paardenmest en waar je geen motor hoort draaien. Wat een rust!

Naar het meest oostelijke eiland van Denemarken, Bornholm, was het een hele oversteek. De wind was ook nog te zwak om goed te kunnen zeilen, dus bereikten we, grotendeels op de motor, Hasle de op een na grootste plaats van het eiland. Ineens waren we in een ander land. De Deense huizen hebben vaak vrolijke kleuren. Veel geel en rood en overal bloemen. Haring wordt op zijn Deens ook niet rauw gegeten maar gerookt. Overal langs de kust vind je de witte ronde gebouwtjes van de haringrokerijen. En het is nog prima te eten ook. Op de fiets hebben we het eiland verkend. Langs de witte Deense kerkjes, via leuke weggetjes en langs pittoreske haventjes. De boot hebben we na twee dagen verlegd naar Hammershavn, een bijna verlaten haven aan de voet van een heuvel met daarop een gigantisch oud vervallen kasteel. Prachtig om te wandelen. De steengroeve in de buurt die vol met water is gelopen dient als attractie voor sportievelingen die met een kabelbaan naar beneden roetsjen om met zoveel mogelijk gespetter in het water te belanden. Er zijn dingen waar je te oud voor wordt.

We konden toch nog oostelijker. Als je vanaf Bornholm naar het Oosten kijkt, zie je aan de horizon nog net Christiansø liggen. De vaarwijzer was er enthousiast over, dus dan nog maar daarheen. Het bleek mijn favoriete plek van de Oostzee. Een piepklein eilandje, of eigenlijk twee eilandjes doorsneden door een haven met een voetgangersbrug. Overdag komen de toeristen, maar als om vijf uur de laatste boot weg is blijven alleen de inboorlingen en de zeilers over. En de meeuwen natuurlijk. De zeilers verzamelen zich bij de supermarkt en drinken bier op het gras onder de grote platanen. Het eiland is te klein voor verkeer, er zijn ook helemaal geen wegen. Het ene deel van het eiland loop je rond in drie kwartier. Loop je de brug over en rond het andere deel dan ben je binnen een half uur klaar. Vroeger was het strategisch belangrijk, nu zijn de lopen van de kanonnen in het gerestaureerde fort volgegoten en wordt de kazerne bewoond door gezinnen met kinderen. Het is de ultieme locatie voor onthaasting.

Het nadeel van een beperkte tijd om te kunnen zeilen is dat je rekening moet houden met tegenslag en de mogelijkheid dat je verwaaid komt te liggen. Dus gingen we door. Naar Zweden. Dat wil zeggen, even aanleggen in Ystad omdat dat de makkelijkst te bereiken haven was op de terugreis. Weer een vriendschapsvlaggetje aan de mast. Hoewel, dat hadden we niet



en in de haven van Ystad was het ook niet meteen te krijgen. Dan maar zonder. Tijdens de wandeling door het stadje zagen we een groot aantal mensen met klapstoeltjes naar een plein lopen. Daar stond een groot projectiescherm opgesteld. Om negen uur werd er de laatste aflevering van de tv serie Wallander vertoond. Die speelt in Ystad. Een zeldzaam staaltje van saamhorigheid. Voor ons, Hollanders ondenkbaar, maar hier blijkbaar heel gewoon.

Zonder een öre Zweeds geld hebben we een nacht in de haven gelegen. Gelukkig konden we daar en in de supermarkt pinnen. Helaas was ons Zweeds van die kwaliteit dat we karnemelk meenamen in plaats van gewone melk. Zonde om weg te gooien, maar dat moest dan maar.

De volgende avond doemden de prachtige krijtrotsen van Møn voor ons op. Langs die rotsen hebben we een dag gewandeld, op zoek naar fossielen, waarvan er veel moesten zijn, vertelde men ons in het bezoekerscentrum. Er waren veel stenen te vinden, maar geen fossielen. Maar wat wil je ook als je niet weet waar je naar moet zoeken en in welk gesteente. Maar de kust is prachtig.

Gedser, onze volgende aanlegplaats werd beschreven als een oninteressant stadje. Dat is het ook. Zo'n plaatsje waar je de borden centrum volgt die dan na een tijdje ineens de andere kant uit staan.

Daarna ging het snel. Via Burg auf Fehmarn, Kiel, Rendsburg (aan het kanaal), en Cuxhaven voeren we naar Helgoland.

Op Helgoland ontmoetten we een enorme Jan van Genten kolonie. Ons vogelboekje (uit 1978) vermeldde dat er een of twee paartjes broedden. Dat hadden ze dan zeer efficiënt gedaan. De kolonie was uitgebreid tot duizenden vogels die zich ophielden aan de noordkant van het eiland, samen met hun jongeren.

We kwamen op Helgoland na een mooie zeiltocht vanaf Cuxhaven. In de haven lagen de zeiljachten zeven dik. Wij ontdekten een lege box waar we in zijn gaan liggen. Hij was van een eilandbewoner die een tijdje weg was, dus we konden er blijven liggen. Gelukkig, we wilden de volgende morgen voor zonsopgang vertrekken om goed op het tij te zitten. Dan is het niet leuk voor je burens als je er tussenuit wilt. We waren weliswaar beter geworden in het wegvaren en aanleggen, maar om nou tussen twintig andere jachten weg te varen in het donker.... Brrrr.



Helgoland is een volkomen maffe rode rots die alleen schijnt te bestaan bij de gratie van de veerboten met toeristen die komen profiteren van de belastingvrije drank en sigaretten. Ze komen met honderden aan en vertrekken weer na een paar uur, voorzien van gevulde plastic tassen. Ik verwachtte ieder moment mensen te zien met bruine papieren zakken waar ze stiekem uit dronken! Na de oorlog schijnt men geprobeerd te hebben het eiland op te blazen. Het is niet gelukt. Het zou jammer geweest zijn voor de Jan van Genten.

Voor dag en dauw vertrokken we weer, een rustig windje schuin achter. Er werd een windkracht 5 tot 6 verwacht, maar er stond nauwelijks 5 knopen. Na een uurtje nam de wind wat toe en konden we het zeil hijsen. Toen zagen we een donkere streep aan de hemel die naderbij kwam. We keken er met verbazing naar: Wat was dat? Daar kwamen we snel achter. Binnen tien minuten was de wind aangetrokken tot boven de 30 knopen en hadden we golven van meer dan 3 meter. Met heel veel moeite ben ik, aangelijnd, naar voren gekropen om een rif in het zeil te zetten. Dat werd dus bedoeld met een front. Zo kon het dus spoken in de Duitse Bocht!

De hele verdere dag hadden we harde wind en hoge golven. Doodmoe besloten we beschutting te zoeken op Borkum. Doorvaren durfden we niet en daar aanleggen leek het beste alternatief, ondanks de vele mijlen die we langs het eiland moesten afleggen om in de haven te komen. De volgende dag zijn we er gebleven om wat bij te komen van de schrik. Gelukkig was de wind weer gaan liggen.

Die rustdag hadden we beter niet kunnen houden. Toen we daarna vertrokken kregen we al vrij snel te maken met een noordwesten wind van boven in de 6. Uiteraard weer met hoge golven en na een aantal uren natuurlijk stroom tegen. Hotsend, botsend en afgepeigerd bereikten we tegen donker Terschelling. En toen startte de motor niet! Volgens een techneut die we in het voorjaar waren tegen gekomen en die ons hielp toen hetzelfde gebeurde, is dat een probleem van Yanmar. Tussen het contactslot en de startmotor zit een aantal verbindingen die kunnen oxideren. Zeker wanneer je veel op zout water vaart kan dat tot gevolg hebben dat de startmotor te weinig spanning krijgt en de motor niet wil starten. Ook daar is weer een truc voor. Je kunt op het motorblok de startmotor kortsluiten door langs de contacten een schroevendraaier te leggen. Je schrikt je rot van de knetterende vonk, maar de motor slaat aan. Later heb ik trouwens een knop gemaakt bij de motor waarmee je dezelfde shortcut kunt maken. In noodgevallen kun je dan met die schakeling starten. Maar ik zorg er ook voor dat de verbindingen naar het contactslot regelmatig schoongekrabd worden.

Met wat moeite bereikten we Terschelling. Daarna via de Boontjes naar Kornwerderzand en het IJsselmeer weer op. Via Makkum naar Muiden.

Daarvandaan wilden we door Amsterdam naar IJmuiden.

In Muiden waren nogal wat activiteiten. De haven werd gecontroleerd omdat de koningin de volgende dag met de Groene Draeck naar Amsterdam zou varen voor Sail 2010. Verrek, Sail, was dat nu? We werden al gewaarschuwd voor de drukte. En terecht. Het was een gekkenhuis waar we in kwamen te zitten op het IJ en in het Noordzeekanaal. Zoveel kleine en grotere boten op het water dat je bijna springend van boot naar boot het



water had kunnen oversteken. En niemand die zich aan de vaarregels hield. Veel schippers beheersten bovendien hun boten heel wat minder dan wij, zelfs minder dan wij voor onze grote tocht hadden gedaan. Dat leverde nog een kleine aanvaring op met als gevolg een verbogen scepter, maar toen ik verhaal wilde halen kreeg ik te horen dat ik niet zo moest ouwehoeren en werden mij enkele minder aangename ziektes toegewenst. So much voor de geliefde medewatersporters.

Eenmaal uit de drukte werd IJmuiden bereikt. De dag daarna naar Hellevoetsluis.

De wind was stevig en hij kwam uit het Zuidwesten. Op de kop dus. We vertrokken op het tij en laveerden naar het Zuiden. Voor Scheveningen ging het tij tegen lopen. Toen we bij het kruisen na drie keer overstag nog nauwelijks de pier voorbij waren gekomen, hebben we de motor er op gezet en zijn zo verder richting Stellendam gevaren. Toen we daar aankwamen bleek op het log 75 mijl te staan voor een tocht die maar 55 mijl ver was.

Weer zo'n typische fout die ontstaat uit onervarenheid. We hadden de keuze moeten maken om te blijven liggen in IJmuiden (we hebben begrepen dat dat nu "verwaaid liggen" schijnt te heten) of meteen moeten gaan motoren. Ook binnenlopen in Scheveningen had gekund, maar wat wij deden, doorvaren tegen de stroom, tegen de wind in, op de motor op zee was gekkenwerk. Enfin, je leert er van zullen we maar zeggen.

Alweer doodmoe legden we uiteindelijk in het donker aan in onze eigen box in Hellevoetsluis. Je rust lekker uit in zo'n zeilvakantie.